

Mål C-531/22**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

9 augusti 2022

Hänskjutande domstol:

Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie (Polen)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

5 juli 2022

Parter i målet vid den hänskjutande domstolen:

Borgenärer: Getin Noble Bank S.A., TF, C2, PI

Gäldenär: TL

Saken i det nationella målet

Talan som väckts av borgenärer gällande tillsyn av utmätning av fast egendom.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av artiklarna 3.1, 6.1, 7.1 och 7.2 samt artikel 8 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal, artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, rättssäkerhetsprincipen, principen om rättskraft, effektivitetsprincipen och proportionalitetsprincipen samt rätten att yttra sig vid en domstol, jämförda med artikel 267 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) och artikel 105.1 i domstolens rättegångsregler.

Tolkningsfrågor

1. Ska artiklarna 6.1 och 7.1 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal samt rättssäkerhets-, rättskrafts-, effektivitets- och proportionalitetsprinciperna tolkas så, att de utgör hinder för nationell lagstiftning enligt vilken en nationell domstol inte ex officio får pröva

oskäligen villkor i ett avtal och dra slutsatser av detta i en situation där den utövar tillsyn över ett utmätningsförfarande som genomförs av en förrättningsman med stöd av ett betalningsföreläggande som vunnit laga kraft, har förklarats vara verkställbart och har utfärdats i ett förfarande i vilket det inte sker någon bevisupptagning?

2. Ska artiklarna 3.1, 6.1, 7.1, 7.2 och 8 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäligen villkor i konsumentavtal, artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, rättssäkerhets-, effektivitets- och proportionalitetsprinciperna samt rätten att yttra sig vid en domstol, tolkas så, att de utgör hinder för en tolkning i rättspraxis av nationell lagstiftning enligt vilken upptagandet av ett oskäligt villkor i förteckningen över oskäligen villkor leder till att detta villkor anses oskäligt i samtliga förfaranden som rör en konsument, inbegripet

- när det avser en annan näringsidkare än den mot vilket ett förfarande om upptagande av ett oskäligt villkor i förteckningen över oskäligen villkor har inletts,
- när ordalydelsen i språkligt hänseende inte är identisk, men innebörden och verkan gentemot konsumenten är den samma?

Anförda unionsbestämmelser

Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäligen villkor i konsumentavtal: skälen 4, 21 och 24 samt artiklarna 3.1, 4.1, 6.1 7.1, 7.2 och 8.

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna: artiklarna 38 och 47.

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF): artiklarna 169.1 och 267.

Domstolens rättegångsregler: artikel 105.1.

Anförda nationella bestämmelser och anförd praxis från nationella domstolar

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Republiken Polens konstitution av den 2 april 1997): artikel 76.

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (civillagen av den 23 april 1964): artiklarna 22¹, 43¹, 58 § 1, 385¹ § 1–4, 385².

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (civilprocesslagen av den 17 november 1964): artiklarna 363 § 1, 365 § 1, 366, 479³⁶, 479⁴² § 1, 479⁴³, 479⁴⁵ § 1–3, 505³⁰ § 2, 505³¹ § 2, 505³² § 1, 758, 776, 777 § 1, 804 § 1, 840 § 1.

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (lag av den 5 augusti 2015 om ändring av lagen om konkurrens- och konsumentskydd och av vissa andra lagar): artiklarna 2.2, 8.1, 9, 12.

Resolution från Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) av den 20 november 2015, III CZP 175/15.

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Den 9 januari 2006 ingick gäldenären ett låneavtal med Getin Bank S.A., varigenom banken beviljade låntagaren ett lån i polska zloty (PLN) indexerat till schweiziska frank (CHF). Lånebeloppet i polska zloty motsvarade ett belopp på 15 645,27 CHF för perioden mellan den 9 januari 2009 och den 16 januari 2016. Enligt avtalet ska lånet betalas ut i zloty enligt köpkursen för den valuta till vilken lånet är indexerat, vilken anges i "Bankens växelkursstabell för lån i utländsk valuta och lån som indexerats till utländsk valuta" (nedan kallad "växelkursstabellen") som gällde den dag då låneavtalet ingicks. När avtalet ingicks uppgick kursen till 2,3930 PLN. Lånet var avsett att finansiera köpet av en personbil och därtill hörande provisioner och avgifter. Enligt avtalet skulle återbetalning av samtliga förpliktelser enligt avtalet ske i zloty. Återbetalningsskyldigheten ska fastställas som motvärdet av det belopp som ska återbetalas uttryckt i den indexerade valutan, efter omvandling till den försäljningskurs för den indexerade valutan som anges i den växelkursstabell som gäller den dag då betalning till banken sker. När avtalet ingicks uppgick kursen till 2,5410 PLN.
- 2 Den 13 maj 2008 ingick gäldenären ett låneavtal med Getin Bank S.A., på grundval av vilket banken beviljade låntagaren ett lån i PLN indexerat till CHF som i polska zloty utgjorde motvärdet av beloppet 36 299,30 CHF för en period på 120 månader. Enligt avtalet ska lånet betalas ut i zloty enligt köpkursen för den valuta till vilken lånet är indexerat, vilken anges i den växelkursstabell som gällde den dag då låneavtalet ingicks. Den växelkurs som gällde vid den tidpunkt då avtalet ingicks uppgick till 2,0110 PLN. Lånet var avsett att finansiera köpet av en personbil och därtill hörande provisioner och avgifter. Enligt avtalet skulle återbetalning av alla förpliktelser enligt avtalet ske i zloty. Återbetalningsskyldigheten ska fastställas som motvärdet av det belopp som ska återbetalas uttryckt i den indexerade valutan, efter omvandling enligt den försäljningskurs för den indexerade valutan som anges i den växelkursstabell som gäller den dag då betalning till banken sker. När avtalet ingicks uppgick kursen till 2,1680 PLN.
- 3 Den 3 juni 201[5] väckte Getin Noble Bank S.A. (tidigare: Getin Bank S.A.), inom ramen för ett elektroniskt förfarande för betalningsföreläggande, talan med yrkande om att gäldenären skulle förpliktas att till Getin Noble Bank S.A. betala

87 469,51 PLN jämte avtalsenlig ränta, lagstadgad ränta och rättegångskostnader. Till stöd för sin ansökan gjorde banken gällande att parterna den 13 maj 2008 hade ingått ett låneavtal som hade sagts upp på grund av att gäldenären inte hade genomfört de amorteringar som ålåg honom. Banken krävde därför att gäldenären skulle betala återstoden av lånebeloppet, förfallna avgifter och kapitaliserad ränta. Den 23 juni 2015 utfärdade Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie (distriktsdomstolen i västra Lublin, Polen) ett betalningsföreläggande i ett förfarande för betalningsföreläggande, varigenom gäldenären ålades att till Getin Noble Bank S.A. betala det begärda beloppet, jämte avtalsenlig ränta, lagstadgad ränta och rättegångskostnader, inom två veckor från delgivningen av föreläggandet, eller att bestrida föreläggandet inom denna period. Gäldenären bestred inte ovannämnda betalningsföreläggande och betalningsföreläggandet vann följaktligen laga kraft och förklarades verkställbart av ovannämnda domstol genom beslut av den 27 augusti 2015.

- 4 Den 28 december 2016 väckte Getin Noble Bank S.A., inom ramen för ett elektroniskt förfarande för betalningsföreläggande, talan med yrkande om att gäldenären skulle förpliktas att till Getin Noble Bank S.A. betala 7 499,58 PLN, inklusive rättegångskostnader. Till stöd för sin ansökan gjorde banken gällande att parterna den 9 januari 2006 hade ingått ett låneavtal som hade sagts upp på grund av att gäldenären inte hade genomfört de amorteringar som ålåg honom. Banken krävde därför att gäldenären skulle betala återstoden av lånebeloppet, förfallna avgifter och kapitaliserad ränta. Den 13 februari 2016 utfärdade Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie (distriktsdomstolen i västra Lublin, Polen) ett betalningsföreläggande i ett förfarande för betalningsföreläggande, varigenom gäldenären ålades att betala Getin Noble Bank S.A. det begärda beloppet, jämte avtalsenlig ränta och rättegångskostnader, inom två veckor från delgivningen av föreläggandet, eller att bestrida föreläggandet inom denna period. Gäldenären bestred inte ovannämnda betalningsföreläggande och betalningsföreläggandet vann följaktligen laga kraft och förklarades verkställbart av ovannämnda domstol genom beslut av den 21 april 2017.
- 5 På grundval av de båda ovan nämnda exekutionstitlarna inledde banken ett utmättningsförfarande som genomfördes av en förrättningsman, inom ramen för vilket gäldenärens fastighet som utgörs av en bostad i Warszawa belades med kvarstad. Efterföljande fordringsägare anslöt sig till utmättningsförfarandet. Den hänskjutande domstolen ska utöva tillsyn över detta utmättningsförfarande.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 6 När det gäller den första frågan påpekar den hänskjutande domstolen att dess tillsyn över utmätningen av fastigheten i det aktuella fallet redan har pågått sedan 2017, men att behovet av att ställa denna tolkningsfråga ändå har uppstått på grund av behovet av att tolka unionsrätten för att kunna tillämpa den nationella rätten på ett korrekt sätt efter de senaste domarna från EU-domstolen som

avkunnades i mål C-600/19, i de förenade målen C-693/19 och C-831/19, i mål C-725/19 och mål i C-869/19.

- 7 I punkt 68 i dom av den 17 maj 2022, C-693/19 och C-831/19, SPV Project 1503, konstaterade EU-domstolen att artikel 6.1 och artikel 7.1 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att de utgör hinder för en nationell lagstiftning i vilken det föreskrivs att när ett betalningsföreläggande som utfärdats av en domstol på begäran av en borgenär inte har bestritts av gäldenären, kan verkställighetsdomstolen inte senare pröva huruvida villkoren i avtalet, vilka har legat till grund för betalningsförelägandet, eventuellt är oskäligen, eftersom betalningsförelägandets rättskraft implicit omfattar nämnda villkors giltighet, vilket innebär att någon prövning av deras giltighet inte får ske. Den omständigheten att gäldenären vid den tidpunkt då förelägandet vann laga kraft inte kände till att denne kunde betraktas som "konsument" i den mening som avses i direktivet, saknar i detta avseende betydelse.
- 8 I punkt 52 i dom av den 17 maj 2022, C-600/19, Ibercaja Banco, anförde EU-domstolen att artikel 6.1 och artikel 7.1 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att de utgör hinder för nationell lagstiftning som, på grund av rättskraften och den utgångna fristen, varken gör det möjligt för domstolen att ex officio pröva huruvida avtalsvillkoren är oskäligen i samband med ett förfarande för utmätning av in-tecknad egendom eller möjligt för konsumenten att, efter det att fristen för att framställa en invändning har löpt ut, göra gällande att dessa avtalsvillkor är oskäligen i samband med det förfarandet eller i ett efterföljande fastställelseförfarande, när domstolen redan ex officio har prövat om dessa villkor var oskäligen då det exekutiva förfarandet inleddes, dock utan att denna prövning anges eller motiveras, ens kortfattat, i beslutet om utmätning i fast egendom och utan att det i detta sistnämnda beslut anges att en sådan prövning inte kan ifrågasättas efter utgången av nämnda frist.
- 9 Enligt den hänskjutande domstolen uppkommer i förevarande mål en fråga liknande de ovannämnda. Gäldenären har nämligen ingått två låneavtal med Getin Bank S.A. (nu: Getin Noble Bank S.A.) där lånebeloppen var uttryckta i PLN, men det utestående lånet var indexerat till CHF. Den väsentliga omständigheten är dock att låntagaren endast kunde återbetala lånet i PLN, medan banken omvandlade låntagarens inbetalningar i PLN för lånebeloppet till CHF enligt sin interna växelkursstabell, med avseende på vilken principerna för denna inte hade reglerats i något av låneavtalen. Vidare fastställdes lånebeloppet i CHF med tillämpning av den köpkurs som framgår av bankens växelkursstabell. De båda låneavtalen innehöll således så kallade omvandlingsklausuler som de flesta nationella domstolar har förklarat utgöra oskäligen avtalsvillkor enligt artikel 385¹ § 1 i civillagen, samtidigt som slutsatsen har dragits att den typen av villkor i låneavtalet medför att avtalet blir ogiltigt enligt artikel 58 § 1 i civillagen. Därför kan det med stor sannolikhet antas att om banken skulle väcka talan mot låntagaren med yrkande om att denna ska betala de förpliktelser som följer av låneavtalet vid en nationell ordinarie civilrättslig domstol, så skulle den domstolen efter att ha prövat de handlingar som bifogats ansökan ex officio slå fast att

låneavtalen innehåller oskäligen avtalsvillkor som medför att avtalet är ogiltigt och talan skulle följaktligen avvisas.

- 10 Den hänskjutande domstolen har emellertid understrukt att det förfarande i vilket en exekutionstitel utfärdades mot gäldenären i förevarande fall var annorlunda. Banken har nämligen väckt talan om betalning i två olika mål mot låntagaren inom ramen för ett elektroniskt förfarande för betalningsföreläggande. Till stöd för sina yrkanden i dessa mål hänvisade baken till de låneavtal som den hade ingått med gäldenären, men uppgav inte att dessa avtal var indexerade till en utländsk valuta eller att de innehöll omvandlingsklausuler (och uppgav naturligtvis inte heller att avtalen innehöll villkor som kunde konstateras vara oskäligen avtalsvillkor). Den väsentliga omständigheten är dock att inget av låneavtalen har bifogats till ansökan, vilket följer av de förfaranderegler som reglerar elektroniska förfaranden för betalningsföreläggandet och av de tekniska egenskaperna hos det system som är tillämpligt på detta förfarande, som inte medger att bevisning förebringas i det aktuella förfarandet. Den nationella domstol vid vilken förevarande förfarande hade anhängiggjorts hade följaktligen inte heller någon rättslig eller teknisk möjlighet att begära att banken inger låneavtalen. Nämnda domstol utfärdade två betalningsförelägganden som inte överklagades av låntagaren och som därför vann laga kraft. Dessa betalningsförelägganden förklarades verkställbara och på grundval av de exekutionstitlar som sålunda utfärdades inleddes ett utmättningsförfarande mot gäldenären (låntagaren), inom ramen för vilket en förrättningsman belade en fastighet som tillhörde gäldenären med kvarstad.
- 11 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ingav banken låneavtalen till domstolen först i det aktuella förfarandet och innehållet i dessa avtal har således aldrig tidigare varit föremål för rättslig prövning. Efter att ha granskat innehållet i dessa avtal kom den hänskjutande domstolen till slutsatsen att det fanns en välgrundad fruktan för att omvandlingsklausulerna i avtalen utgjorde oskäligen avtalsvillkor, utan vilka avtalen inte kunde fullgöras, och att låneavtalen därför måste ogiltigförklaras och att banken på grundval av dessa avtal följaktligen inte kunde kräva någon betalning av gäldenären. Nationella processrättsliga regler hindrar dock den hänskjutande domstolen från att dra praktiska konsekvenser av sådana möjliga slutsatser. I dessa bestämmelser föreskrivs nämligen att en lagakraftvunnen dom, inklusive ett betalningsföreläggande som utfärdats i ett elektroniskt förfarande för betalningsföreläggande, är bindande för alla domstolar (artikel 365 § 1 i civilprocesslagen), och att frågan huruvida den förpliktelse som omfattas av en exekutionstitel, det vill säga i förevarande fall ett lagakraftvunnet betalningsföreläggande som förklarats vara verkställbart, är välgrundad (artikel 804 § 1 i civilprocesslagen) inte heller kan tas upp till sakprövning.
- 12 Den hänskjutande domstolen har vidare påpekat att om låntagaren inte har bestritt betalningsföreläggandena, så har han inte längre något rättsmedel som i praktiken skulle kunna leda till att de skyldigheter som följer av betalningsförelägganden inom ramen för vilka de fordringar som följer av avtal som innehåller oskäligen villkor beaktas, ifrågasätts.

- 13 Mot bakgrund av vad som anförts ovan vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida den nämnda processuella situationen strider mot nämnda artikel 6.1 och artikel 7.1 i direktiv 93/13 samt effektivitetsprincipen. EU-domstolen har vid upprepade tillfällen understrukit att de nationella domstolarna är skyldiga att ex officio pröva huruvida avtal som ingåtts med konsumenter innehåller oskäligen avtalsvillkor och att det utan tvivel inte är möjligt att fullgöra denna skyldighet inom ramen för ett elektroniskt förfarande för betalningsföreläggande. I ett sådant förfarande har domstolen överhuvudtaget inte någon möjlighet att inhämta och pröva någon form av bevisning (artikel 505³² § 1 i civilprocesslagen) och måste uteslutande grunda sig på innehållet i ansökan och följaktligen på påståenden som gjorts av klaganden som har ett uppenbart intresse av att förtiga tvivelaktiga avtalsvillkor. Visserligen skulle en rättslig prövning av de låneavtal som parterna ingått vara möjlig om låntagaren skulle bestrida betalningsföreläggandena (i det fallet skulle målen prövas av en annan nationell domstol som är territoriellt och materiellt behörig att pröva det civilrättsliga förfarandet i vederbörlig ordning, och således bland annat att inhämta och pröva bevisning), men detta har inte skett i förevarande fall. Låntagaren har nämligen förhållit sig passiv, vilket ofta kan ses hos personer som har betydande skulder. Av EU-domstolens praxis följer dock att nationella domstolar bör pröva avtal för att fastställa om de innehåller oskäligen villkor ex officio, och därför även när parterna inte tar något initiativ. Det förefaller därför som om inte ens konsumentens passiva hållning i detta fall motiverar att domstolen befrias från sin skyldighet att ex officio pröva om avtalet innehåller oskäligen villkor.
- 14 Den hänskjutande domstolen vill därmed få klarhet i om en situation där den nationella domstolen i en fastställelsetalan inte har prövat huruvida avtalet innehåller oskäligen villkor kan motivera ett åsidosättande av den princip som följer av artikel 365 § 1 och 804 § 1 i civilprocesslagen, enligt vilken den domstol som utövar tillsyn över utmättningsförfarandet är bunden av det lagakraftvunna avgörande som utgör en exekutionstitel. Ovannämnda unionsbestämmelser skulle kunna utgöra grunden för att undantagsvis inte tillämpa dessa bestämmelser. I annat fall kan det uppstå en situation där låntagarens fasta egendom auktioneras ut av en förrättningsman och medel från utmätningen överförs till den bank vars fordran härrör från avtal som innehåller oskäligen avtalsvillkor. Konsumenten kommer därmed att lida en betydande förlust i samband med indrivning av fordringar som följer av låneavtal som innehåller oskäligen avtalsvillkor. En sådan situation förefaller inte enbart inte uppfylla de mål som eftersträvas med direktiv 93/13, utan även strida mot effektivitetsprincipen och de mål som anges i artikel 169.1 EUFF och artikel 38 i stadgan om de grundläggande rättigheterna.
- 15 Den hänskjutande domstolen har föreslagit att EU-domstolen ska besvara den första frågan jakande. Bestämmelserna i direktiv 93/13 innehåller nämligen ett absolut krav på att den nationella domstolen ex officio prövar de avtal som parterna ingått för att fastställa om de innehåller oskäligen avtalsvillkor. En sådan prövning bör i princip göras redan inom ramen för fastställelsetalan, men om en sådan prövning inte har gjorts i ett sådant förfarande (särskilt i en situation där den domstol som ska döma i sak inte hade rättsliga eller tekniska möjlighet att göra en

sådan prövning), åligger denna skyldighet den domstol som utövar tillsyn över utmättningsförfarandet som genomförs på grundval av en exekutionstitel i form av ett betalningsföreläggande som har vunnit laga kraft och som har förklarats vara verkställbart. I princip bör domstolarnas lagakraftvunna domar inte kunna överklagas, men detta utesluter inte att undantag kan göras från denna regel som motiveras av särskilda omständigheter, bland annat behovet att genomföra ovannämnda prövning av avtalet.

- 16 När det gäller den andra frågan har den hänskjutande domstolen påpekat att om det i förevarande fall godtas att den domstol som utövar tillsyn över utmättningsförfarandet har möjlighet att pröva om de avtal som gäldenären ingått innehåller oskäligen villkor, är en prövning i detta avseende nödvändig. I det aktuella fallet är gäldenären däremot fortfarande passiv. Han lämnar inte in några skriftliga inlagor, inkommer inte med några begäranden, lämnar inga förklaringar och tar inte ens emot den korrespondens som är riktad till honom, vilket, som redan nämnts, är typiskt för personer som har betydande skulder. Den hänskjutande domstolen kommer därför med stor sannolikhet inte att kunna höra låntagaren eller ens kunna motta en skriftlig förklaring från honom. Denna situation är problematisk eftersom det i artikel 4.1 i direktiv 93/13 föreskrivs att oskäligen avtalsvillkor ska fastställas med hänsyn till omständigheterna kring avtalets ingående. Eftersom det inte är möjligt att höra låntagaren är det i princip inte heller möjligt att fastställa omständigheterna kring avtalets ingående.
- 17 Den hänskjutande domstolen vill emellertid få klarhet i huruvida bestämmelserna i direktiv 93/13 inte utgör hinder för att undvika detta problem genom hänvisning till en nationell åtgärd för skydd av konsumenternas rättigheter, såsom den så kallade ”utvidgade” verkan av domar från Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (konkurrens- och konsumentskyddsdomstolen) som avses i artikel 479⁴³ i civilprocesslagen. I denna bestämmelse föreskrivs att en lagakraftvunnen dom har verkan i förhållande till tredje part så snart det allmänna villkor som förklarats vara oskäligt upptagits i förteckningen.
- 18 Den hänskjutande domstolen har i detta avseende påpekat att artikel 7.2 och artikel 8 i direktiv 93/13, till skillnad från de tidigare bestämmelserna i detta direktiv, inte är bindande. Medlemsstaterna är närmare bestämt inte skyldiga att införa bestämmelser om förfarandet för att fastställa att allmänna avtalsvillkor är oskäligen, såsom avses i artikel 7.2 i direktiv 93/13. Den hänskjutande domstolen anser emellertid att om en medlemsstat beslutar sig för att möjliggöra sådana förfaranden kan formen för dessa inte vara helt godtycklig. Eftersom ett sådant förfarande främjar de mål som eftersträvas med direktiv 93/13, måste det uppfylla de krav som uppställs i andra bestämmelser i detta direktiv, bland annat artikel 7.1 i direktivet, till vilken det för övrigt uttryckligen hänvisas till i artikel 7.2. Vidare bör det förfarande varigenom allmänna avtalsvillkor förklaras vara oskäligen och verkan av den dom som meddelats i detta förfarande vara förenliga med principerna om effektivitet, proportionalitet och rättssäkerhet.

- 19 Den hänskjutande domstolen har anfört att de villkor som ska prövas för att fastställa om avtalsvillkoren är oskäligen har följande lydelse:
- Lånet ska betalas ut i zloty enligt köpkursen för den indexerade valutan som anges i den växelkurstabell som gällde den dag då låneavtalet ingicks (1 § 2 i avtalet av den 9 januari 2006).
 - Lånet ska betalas ut i zloty enligt köpkursen för den indexerade valutan som anges i den växelkurstabell som gällde den dag då låneavtalet ingicks (1 § 2 i avtalet av den 13 maj 2008).
 - Återbetalning av samtliga belopp som följer av detta avtal ska ske i zloty. Återbetalningsskyldigheten som ska fastställas som motvärdet av det belopp som ska återbetalas uttryckt i indexeringsvalutan efter omvandling enligt den säljkurs för indexeringsvalutan som anges i den växelkurstabell som gäller den dag då betalning till banken sker (5 § 1 i avtalet av den 9 januari 2006);
 - Återbetalning av samtliga belopp som följer av detta avtal ska ske i zloty. Återbetalningsskyldigheten ska fastställas som motvärdet av den återbetalning som krävs uttryckt i indexeringsvalutan efter omvandling enligt den säljkurs för indexeringsvalutan som anges i den växelkurstabell som gäller i banken Getin Banku S.A. den dag då betalning till banken sker (4 § 1 i avtalet av den 13 maj 2008).
- 20 I förteckningen över allmänna avtalsvillkor som förklarats vara oskäligen finns bland annat följande allmänna avtalsvillkor:
- Lånet är indexerat till CHF/USD/EUR, efter omvandling av det utbetalda beloppet i enlighet med köpkursen för CHF/USD/EUR enligt den växelkurstabell som gäller i Bank Millennium den dag då lånet eller en delbetalning betalas ut (villkor nummer 3178, post rörande Bank Millennium S.A.).
 - När det gäller lån som är indexerade till utländsk valuta, ska det belopp som ska återbetalas fastställas enligt den säljkurs för utländsk valuta som gäller i banken på grundval av den växelkurstabell som gäller i banken vid tidpunkten för återbetalningen (villkor nummer 3179, post rörande Bank Millennium S.A.).
 - Omvandlingen av lånet till den indexerade valutan utförs av banken enligt den köpkurs för den aktuella valutan enligt bankens växelkurstabell som gäller vid det datum och den tidpunkt då utbetalningen av lånet äger rum (villkor nummer 7770, post rörande mBank S.A.).
- 21 En jämförelse av innehållet i nämnda avtalsvillkor som tillämpas av Getin Bank S.A. med andra bankers avtalsvillkor som upptagits i förteckningen över oskäligen avtalsvillkor leder till slutsatsen att det finns betydande likheter mellan dem även om de tillämpades av olika banker. Den största likheten föreligger mellan 5 § 1 i avtalet av den 9 januari 2006 och 4 § 1 i avtalet av den 13 maj 2008 och det villkor som tagits upp i förteckningen under nummer 3179, liksom mellan

villkoren i 1 § 2 i båda låneavtalen och de avtalsvillkor som tagits upp i förteckningen under numren 3178 och 7770.

- 22 Även om innebörden av dessa villkor är densamma och de har samma konsekvenser för konsumenterna, har de utformats på olika sätt och av olika banker. Den hänskjutande domstolen vill därför få klarhet i huruvida unionsrättens bestämmelser medger att verkningarna av upptagandet av ett avtalsvillkor i förteckningen över oskäligen villkor utvidgas till att även omfatta en näringsidkare som inte var part i det förfarande som ledde till att detta villkor upptogs i förteckningen.
- 23 En liknande fråga har redan prövats av EU-domstolen i dom av den 21 december 2016 i mål C-119/15, *Biuro podróży Partner*, som i punkt 47 i den domen konstaterade att artikel 6.1 och artikel 7 i direktiv 93/13, jämförda med artiklarna 1 och 2 i direktiv 2009/22 och artikel 47 i stadgan ska tolkas så, att de inte utgör hinder för att tillämpningen av allmänna avtalsvillkor, med motsvarande innehåll som sådana villkor som genom ett lagakraftvunnet domstolsavgörande förklarats vara otillåtna och som har upptagits i en nationell förteckning över allmänna avtalsvillkor som förklarats vara otillåtna, anses utgöra ett otillåtet agerande av en näringsidkare som inte varit part i det förfarande som ledde till att dessa villkor upptogs i nämnda förteckning, förutsatt att näringsidkaren – vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva – har rätt till ett effektivt rättsmedel såväl mot beslutet genom vilket det fastställts att de villkor som jämförts motsvarar varandra, angående frågan huruvida nämnda villkor – med beaktande av samtliga relevanta omständigheter i varje enskilt fall – i materiellt hänseende och bland annat med hänsyn till de negativa verkningarna för konsumenterna, är identiska, som mot beslutet, i vilket storleken på det ålagda bötesbeloppet i förekommande fall har fastställts.
- 24 Mot bakgrund av ovannämnda dom från EU-domstolen finns det inget hinder för att verkningarna av upptagandet i förteckningen över oskäligen villkor ska gälla för samtliga näringsidkare som tillämpar ett visst avtalsvillkor, och inte enbart den näringsidkare som var part i det förfarande som ledde till att villkoret förklarades vara oskäligt och till att detta villkor upptogs i den ovannämnda förteckningen. Denna verkan avser dessutom alla villkor som är ”materiellt identiska” men inte nödvändigtvis identiska i språkligt hänseende.
- 25 Den hänskjutande domstolen hyser emellertid tvivel om ovannämnda tolkning av unionsrätten är tillämplig på samtliga domstolsförfaranden som involverar näringsidkare, inklusive förfaranden där en av parterna är en konsument som har ingått ett avtal med näringsidkaren i fråga. Den hänskjutande domstolen har påpekat att den fråga som EU-domstolen prövade i dom av den 21 december 2016 hade ställts av *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Appellationsdomstolen i Warszawa) i ett mål mellan en näringsidkare och *Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (direktören för byrån för konkurrens- och konsumentskydd), som ålade näringsidkaren en administrativ sanktion för tillämpning av avtalsvillkor

vars innehåll motsvarar de villkor som upptagits i förteckningen över oskäliga villkor.

- 26 Vidare utfärdade Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) i Polen den 20 november 2015 en resolution i en sammansättning av sju domare, III CZP 175/15, enligt vilken en post i förteckningen över oskäliga villkor inte gäller för andra näringsidkare än den som förfarandet rör. Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) anförde följande till stöd för denna slutsats: ”Ståndpunkten att en dom i vilken en talan om att ett allmänt avtalsvillkor ska förklaras vara oskäligt vinner bifall har verkningar för alla men enbart mot den svarande näringsidkaren är förenlig med målsättningen att säkerställa rätten att bli hörd.... En begränsning av verkan av en lagkraftvunnen dom, i vilken talan om att ett allmänt avtalsvillkor ska förklaras vara oskäligt vinner bifall, till att enbart omfatta den svarande näringsidkaren skulle i sin tur innebära att de negativa verkningar som denna dom har enbart är riktade mot den som garanterades rätten att bli hörd i målet. Dessa verkningar tar sig uttryck i ett betydande ingrepp i den svarande näringsidkarens rättsliga sfär, som måste räkna med att domstolen, i varje enskilt mål i vilket näringsidkaren är part – som fortfarande är bunden av verkan av denna dom – måste förklara att det aktuella avtalsvillkoret är oskäligt, och att ordföranden, om näringsidkaren använder det aktuella villkoret, kommer att kunna inleda ett förfarande mot näringsidkaren för att få denne att upphöra med denna verksamhet eller praxis som strider mot konsumenternas kollektiva intressen enligt artikel 24.2 punkt 1 i ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów (lagen om konkurrens- och konsumentskydd) med alla möjliga konsekvenser. Om den typen av verkningar skulle utvidgas till att även omfatta övriga näringsidkare som inte har intervenerat till stöd för svaranden, så skulle detta, just på grund av deras karaktär och omfattning, kräva normativa lösningar som på ett adekvat sätt skulle garantera deras rätt att bli hörda.”
- 27 Mot bakgrund av vad som anförts ovan hyser den hänskjutande domstolen tvivel om huruvida den princip som uttrycks i EU-domstolens dom av den 21 december 2016 är tillämplig på samtliga domstolsförfaranden som rör näringsidkare eller endast en del av dem. Om det medges att unionsrättens bestämmelser gör det möjligt att dra konsekvenser av upptagandet av oskäliga villkor i förteckningen över oskäliga villkor gentemot varje näringsidkare i varje förfarande, skulle detta innebära att det vore nödvändigt att göra undantag från den princip som följer av Sąd Najwyższys (Högsta domstolen) resolution av den 20 november 2015, som antogs mer än ett år tidigare.
- 28 Ovanstående slutsats kan överföras på avgörandet i förevarande mål. Om det konstateras att den hänskjutande domstolen har möjlighet att pröva de oskäliga avtalsvillkoren i det avtal som gäldenären ingått med Getin Bank S.A. och att det för att de ska kunna förklaras vara oskäliga villkor skulle vara tillräckligt att fastställa att de ”i sak” är ”identiska” med de villkor som är upptagna under nummer 3178, 3179 och 7770 i förteckningen över oskäliga avtalsvillkor, innebär detta nämligen att Getin Noble Bank S.A. saknade rättslig grund för att inleda ett

utmättningsförfarande mot gäldenären i förevarande mål, och att förfarandet därför bör avslutas av förrättningsmannen.

- 29 Den hänskjutande domstolen föreslår att EU-domstolen ska besvara den andra frågan nekande av följande skäl. Förteckningen över oskäliga villkor hör till det mest effektiva instrumenten för att förverkliga konsumentskyddet mot oskäliga avtalsvillkor. Detta motiverar i sin tur en så omfattande användning av verkningarna av de villkor som upptagits i denna förteckning som möjligt. Varje villkor som finns i förteckningen har upptagits på grundval av en lagakraftvunnen dom från Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (domstolen för konkurrens- och konsumentskydd), en domstol som är specialiserad på konsumentskyddsfrågor, vars avgöranden dessutom kan överklagas, och domar som meddelas i andra instans ska prövas av Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) i händelse av att rättslig prövning begärs. Det förhållandet att en viss näringsidkare inte intervenerar i förfarandet som inlets för att förklara att ett visst villkor är oskäligt utgör inte hinder mot att alla konsekvenser av upptagandet av ett villkor i förteckningen över oskäliga villkor även tillämpas på näringsidkaren i fråga. Det finns inte heller något behov av att det avtalsvillkor som används av näringsidkaren och det villkor som har upptagits i förteckningen över oskäliga villkor språkligt har exakt samma lydelse, utan det avgörande kriteriet bör vara villkorens faktiska innebörd, det vill säga de konsekvenser som det aktuella avtalsvillkoret har för konsumenten. Alltför långtgående begränsningar vad gäller tillämpningen av förteckningen över oskäliga villkor (på så sätt att dess verkningar begränsas till att endast gälla näringsidkare som var parter i förfaranden vid Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (domstolen för konkurrens- och konsumentskydd) och avtalsvillkor som bokstavligen motsvarar de villkor som upptagits i förteckningen) skulle leda till en alltför stor inskränkning av det skydd som förteckningen var avsedd att garantera konsumenterna. Det är vanligt att ett stort antal näringsidkare använder oskäliga avtalsvillkor som har samma innebörd men som är formulerade på olika sätt. För att få bort dessa villkor från marknaden skulle varje gång ett nytt domstolsförfarande krävas, vilket är orealistiskt i praktiken. Målen med direktiv 93/13 skulle följaktligen inte uppnås.
- 30 När det gäller den hänskjutande domstolens begäran om att målet avseende förhandsavgörandet ska handläggas skyndsamt, har den hänskjutande domstolen framhållit att förrättningsmannen i det utmättningsförfarande över vilket den hänskjutande domstolen utövar tillsyn har belagt den fasta egendomen med kvarstad, gjort en beskrivning och genomfört en värdering av den fasta egendomen och att en elektronisk auktion ska genomföras av den fasta egendomen, efter det att borgenärerna har lämnat in relevanta ansökningar. Den hänskjutande domstolen har samtidigt klargjort att förfarandet vid denna domstol vilandeförklaras till följd av att tolkningsfrågorna har hänskjutits, men inte själva utmättningsförfarandet, som genomförs av en förrättningsman. Ett utmättningsförfarande kan enbart vilandeförklaras i strikt definierade fall, och en begäran om förhandsavgörande utgör inte en grund för att vilandeförklara ett utmättningsförfarande. Sålunda kan försäljningen av egendomen genom exekutiv

auktion och det efterföljande godkännandet av det slutliga budet, tilldelningen av äganderätten och fördelningen av de belopp som erhållits genom utmätningen leda till en situation där, för det första, gäldenären berövas sin fasta egendom och, för det andra, borgenären genom utmätningen erhåller belopp som inte tillkommer honom. Dessa verkningar kan vara svåra att undanröja eller till och med oåterkalleliga, och konsumenten skulle i framtiden möjligen kunna göra sina rättigheter gällande genom en skadeståndstalan, vilket emellertid inte garanterar ett fullständigt skydd för hans eller hennes rättigheter.

- 31 Den hänskjutande domstolen har i detta avseende påpekat, såsom EU-domstolen anförde i punkt 57 i domen av den 17 maj 2022, C-600/19, Ibercaja Banco, att i en sådan situation som den som är aktuell i det nationella målet, där förfarandet för utmätning av in-tecknad egendom har avslutats och äganderätten till denna egendom har överförs till tredje man, kan den domstol, som agerar ex officio eller på begäran av konsumenten, inte längre göra en prövning av huruvida avtalsvillkoren är oskäligen, som skulle leda till ogiltigförklaring av de åtgärder genom vilka äganderätten övergår och undergräva rättssäkerheten vid den redan genomförda överlåtelsen av äganderätten till tredje man.

ARBETS-DOKUMENT